

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/363/2021
Identifikačné číslo spisu:	7716216058
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7716216058.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne INPREGA, a.s., so sídlom v Bratislave, Karpatské námestie 10A, IČO: 47 811 498, zastúpenej JUDr. Martinom Kostrejom, advokátom so sídlom v Michalovciach, Cyrila a Metoda 3, proti žalovanému Mestu Michalovce, so sídlom v Michalovciach, Námestie osloboditeľov 30, o zaplatenie 36.557,68 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19C/247/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 7. júla 2021 sp. zn. 3Co/58/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 7. júla 2021 sp. zn. 3Co/58/2020 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom (druhým v poradí) z 10. júna 2020 č. k. 19C/247/2016 - 289 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 25.105,29 eur s 5% úrokom z omeškania od 17.2.2017 do zaplatenia, zamietol žalobu v časti požadovaného úroku z omeškania presahujúcich 5% za obdobie od 15.2.2017 do 16.2.2017 a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%. Týmto rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie o peňažnom nároku žalobcu na náhradu za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom nárok na zaplatenie sumy 10.926.94 eur titulom bezdôvodného obohatenia za užívanie verejných priestranstiev bol žalobcovi právoplatne priznaný.

1.1. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa je vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, J. R. je vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX a LV č. XXXX, kat. úz. R. v celkovej výmere 842,625 m² a Ing. B. Q. je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, kat. úz. R. a LV č. XXXX, kat. úz. R.. J. R. dňa 26.6.2016 postúpil na žalobkyňu pohľadávky predstavujúce nárok na náhradu za užívanie nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX a č. XXXX žalovaným počas obdobia od 26.6.2013 do 26.6.2016. Zmluvu o postúpení pohľadávky s totožným

titulom uzatvoril v ten istý deň so žalobkyňou aj vlastník Ing. B. Q.. Znalec Ing. L. B. v znaleckom posudku určil všeobecnú hodnotu predmetných nehnuteľností užívaných žalovaným spolu s cenou ich nájmu v rozhodnom období, ktorá cena v roku 2013 predstavovala sumu 7,113 eur za m², v roku 2014 sumu 7,003 eur za m², v roku 2015 sumu 7,009 eur za m² a v roku 2016 sumu 6,9 eura za m². Znaleckým posudkom bolo tiež overené, že na dotknutých parcelách sa nachádzajú miestne komunikácie a zatravnené plochy, ktoré sa nachádzajú medzi jednotlivými miestnymi komunikáciami a to v širších aj užších pásoch. Znalecký posudok ohľadne určenia všeobecnej hodnoty pozemkov a nájmu za ich užívanie podal vo veci aj znalecký ústav Stavebnej fakulty Technickej univerzity v Košiciach.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z.z., § 151n ods. 1, § 151o ods. 1 a § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V rozhodnutí konštatoval, že zákon č. 66/2009 Z. z. je predpisom, ktorého cieľom je úprava vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obcí a vyšších územných celkov nadobudnutých podľa osobitných predpisov. Spor v danej veci pritom nespočíva v tom, že by podľa ustanovenia § 4 ods. 1 citovaného zákona nemalo vzniknúť zákonné vecné bremeno v prospech vlastníka stavby na cudzom pozemku, ktorého obsahom je právo držby a užívania pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. V princípe medzi stranami nebol spor ani o tom, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vlastníkovi pozemku patrí. Zákon č. 66/2009 Z. z. náhradu za vecné bremeno neupravuje a odkazuje na všeobecný predpis o vecných bremenách, to znamená na ustanovenia § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka. Sporným zostalo právne posúdenie, či vlastníkovi pozemku, v tomto prípade aj vlastníkovi pohľadávky, patrí jednorazová alebo opakovaná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva. Súd prvej inštancie bol názoru, že náhrada za vecné bremeno je náhradou jednorazovou a nie opakujúcou. Byť viazaný názorom odvolacieho súdu vyslovenom v danej veci súd prvej inštancie v rámci posudzovania uplatneného nároku na náhradu za vecné bremeno uzavrel, že náhrada za vecné bremeno je opakovaná, pretože je v záujme konečného doriešenia majetkového právneho usporiadania práv k pozemku, ktoré predpokladá zákon č. 66/2009 Z. z. Je nesporné, že zo strany žalovaného dochádza k obmedzeniu vlastníckeho práva žalobkyne formou realizácie vecného bremena zriadeného osobitným zákonom, a táto skutočnosť zakladá zásadnú povinnosť žalovaného poskytnúť vlastníkovi pozemku primeranú finančnú náhradu za takéto obmedzenie do času, kým nedôjde k usporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemku v súlade so zákonom č. 66/2009 Z. z. Rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom na určenie primeranosti obmedzenia každého základného práva alebo slobody. S proporcionalitou verejného alebo súkromného záujmu nepriamo súvisia aj povinnosť náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva. Zákon č. 66/2009 Z. z. priamo nerieši otázku náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vlastníkov zaťažených vecným bremenom zriadeným týmto zákonom, neustanovuje ani spôsob jeho určenia, len v § 4 odkazuje na všeobecnú úpravu obsiahnutú v § 151m až z, § 151p Občianskeho zákonníka.

1.3. Pri určení výšky náhrady prvoinstančný súd vychádzal z hodnoty požadovanej žalobkyňou, a to 6,50 Eur za m²/rok, keď porovnal ceny nájmu určené znalcom B. a znaleckým ústavom.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 7. júla 2021 sp. zn. 3Co/58/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd najskôr uviedol, že súd prvej inštancie dostatočne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo je nárok žalobkyne oprávnený, s odôvodnením ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje [(§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)].

2.1. Zdôraznil, že zo strany žalovaného dochádza k obmedzeniu vlastníckeho práva žalobkyne formou realizácie vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z. a táto právne významná skutočnosť zakladá povinnosť žalovaného poskytnúť vlastníkovi pozemku primeranú finančnú náhradu za takéto obmedzenie a to do času, kým nedôjde k usporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemku v zmysle citovaného zákona. Z § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. je pritom nesporné, že ním upravené vecné bremeno je dočasným, nie je definitívnym riešením a trvá do času vykonania pozemkových úprav. Keďže uvedený zákon nedáva vlastníkovi pozemku žiadnu možnosť domáhať sa usporiadania vlastníckych vzťahov k zaťaženým pozemkom a ich usporiadanie ponecháva výlučne na dobrej vôli užívateľa pozemku, nemôže byť názor žalovaného o neexistencii práva vlastníkov pozemku na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva po dobu vopred neurčiteľnú v súlade s ustanoveniami Občianskeho

zákonníka (§ 123, § 124 a § 128 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 1 ods. 1), ale ani s Ústavou SR (čl. 20 ods. 1).

2.2. Práve z dôvodov, že primeraná náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho práva je poskytovaná za dobu vopred neurčiteľnú, možno podľa odvolacieho súdu uvažovať o pravidelných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia a to v podobe „primeranej náhrady“. Týka sa to predovšetkým takých obmedzení práva vlastníka, v ktorých prípade možno dôvodne očakávať trvanie obmedzujúceho zásahu po dlhý čas. Aj tam, kde sa pri zavedení obmedzenia nepredpokladalo dlhodobé trvanie obmedzujúceho zásahu, no v skutočnosti k takémuto zásahu došlo, je ústavný dôvod na priznanie opakujúcich sa dávok primeranej náhrady.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutia nižších súdov zrušil, vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP žalovaný vytýkal odvolaciemu súdu, že v rozhodnutí absentuje vysvetlenie, z ktorého by bolo dostatočne a zrozumiteľne zrejmé, prečo dovolací súd pri rozhodovaní nevzal do úvahy ním prezentovanú judikatúru najvyššieho súdu reprezentovanú predovšetkým rozhodnutím sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020, ktoré rozhodnutie odvolaciemu súdu i predložil, čo súčasne navodzuje dojem, že dovolací súd sa s ním vôbec neoboznámil. Z hľadiska práva na spravodlivý proces v prípade, že dovolací súd mal v úmysle odkloniť sa od rozhodnutia dovolacieho súdu, mal svoj názor presvedčivo odôvodniť, čo preukazateľne neurobil. Dovolací súd sa dostatočne nevysporiadal ani s verejnoprávnym charakterom zriadeného vecného bremena a úplne sa opomenul vysporiadať s nastolenou otázkou zriadenia daného zákonného vecného bremena „in rem“ a tým nevenoval pozornosť neopomenuteľnej a preukázanej skutočnosti, že žalobkyňa nehnuteľnosti obmedzené zákonným vecným bremenom v čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. nevlastnila.

3.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalovaný v podstatnom odôvodnil tým, že dovolací súd aj napriek predloženia mu aktuálneho rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020 na podporu prezentovaného názoru o jednorazovej odplate za zriadenie zákonného vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z., ktorá patrí tomu kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku v čase jeho vzniku, zaujal vo veci odlišné právne stanovisko, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci v kolízii s predloženým rozhodnutím a tým potom i odklon od právneho názoru dovolacieho súdu. Dovolateľ tiež zdôraznil, že posúdením náhrady za zákonné vecné bremeno ako jednorazového plnenie, by bol nárok žalobkyne premlčaný.

3.3. Žalovaný súčasne podal návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku. Tento návrh odôvodnil nepredvídateľnosťou napadnutého rozhodnutia pre jeho odklon od ustálenej praxe dovolacieho súdu a tým potom finančné prostriedky, ktoré mal pripravené pre prípad neúspešnosti v danom spore mal v úmysle použiť na verejnoprospešné účely v prospech obyvateľov mesta. Závažnou skutočnosťou, ktorá podporuje potrebu odkladu vykonateľnosti napadnutého rozsudku je aj samotná výška priznaného plnenia v prospech žalobkyne.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného žiadala dovolací súd, aby dovolanie zamietol. Zdôraznila pri tom, že najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/17/2019 nepodal výklad § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z. z. a len stručne a veľmi jednoducho konštatoval, že konštrukcia vecného bremena podľa § 4 ods. 1. 2 cit. zákona je tá istá, ako podľa § 24 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., ktorý právny názor najvyšší súd len prevzal z iného svojho rozhodnutia, tu sp. zn. 2Cdo/194/2018. Je preto „na hlavu postavené“, ak dovolací súd, ktorý v dovolaní napadnutom rozhodnutí výklad právnej normy urobí, musí zdôvodniť, prečo rozhodol inak ako senát najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 8Cdo/17/2019, ktorý žiadnu interpretáciu právnej normy nevykonával.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené

podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je podané dôvodne.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

10. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

11. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry

ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

12. Práve približený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerespektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom strany na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

13. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu procesným právom, aby takýto súd, pokiaľ sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení len obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). V týchto prípadoch síce stačí, ak odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie vecí, keď späťnosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa však odvolací súd rozhodne ísť touto cestou, vedome tým preberá zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. či v prípadnom dovolacom konaní obstojí ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody). Dopĺňanie ďalších dôvodov na podporu argumentácie prvoinštančného súdu (zo strany súdu odvolacieho) v tomto prípade nie je pravidlom (ale výnimkou) a môže sa stať, že toto ani nebude reálne možné, ak súd prvej inštancie sa v rámci odôvodňovania svojho rozhodnutia, neskôr podrobovaného prieskumu v odvolacom konaní sám objektívne uspokojivým spôsobom vyporiada so všetkými relevantnými argumentmi všetkých sporových strán a ani odvolanie neprinesie nič iné, než polemiku s takýmto jeho úvahami. Ak ale o takýto prípad (nedoplniteľnosti) nepôjde, z pohľadu preskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu bude mať význam ako udržateľnosť dopĺňujúcej argumentácie tohto súdu samej osebe, tak i to, či sa doplnenie nedostane do takého rozporu s argumentáciou súdu prvej inštancie, označenou odvolacím súdom za akceptovanú v plnom rozsahu, pri ktorého existencii by už reálne o splnení podmienok § 387 ods. 2 CSP nemožno hovoriť (ale do úvahy by prichádzala len možnosť, že správnou môže byť nanajvýš - pokiaľ vôbec - argumentácia len jedného z oboch nižších súdov).

14. Podľa názoru dovolacieho súdu sa potom v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce (nateraz) k neakceptovateľnosti prijatých záverov (skutkových aj právnych) vyskytli v rozsudkoch oboch nižších súdov.

15. Oba nižšie súdy nezaujali žiadne stanovisko k zásadnej argumentácii žalovaného, premietnutej aj do tej odvolacej, podľa ktorej k obmedzeniu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam došlo dňom vzniku zákonného vecného bremena dňa 1.9.2009, pričom na plnenie mal nárok len vlastník zaťaženého pozemku v čase vzniku zákonného vecného bremena, čím potom ďalší vlastník nadobudol vlastnícke právo už obmedzené zákonným vecným bremenom, pretože predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“ a vzťahuje sa na každého vlastníka vecným bremenom zaťaženého pozemku. V tejto súvislosti žalovaný odkázal v odvolaní i na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/49/2014, z ktorého okrem iného má

vyplývať nelogickosť, aby pri každej zmene vlastníka mal nový vlastník zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Žalovaný tiež zdôraznil, že pri žalobkyni ako ďalšej vlastníčky sa už nejedná o nútené obmedzenie vlastníckeho práva, keďže žalobkyňa do tohto právneho vzťahu vstúpila dobrovoľne na základe uzatvorených kúpnych zmlúv. Je tak nepochybné, že žalobkyňa pri nadobudnutí pozemkov už obmedzeným vecným bremenom, musela mať vedomosť, že predmetné nehnuteľnosti nebude môcť užívať inak ako bežný užívateľ verejnej komunikácie. Nedostatočnosť, resp. absencia argumentácie súdov v tomto smere sa obhájiť nedá, navyše ak z rozhodnutí nie je možné vyčítať pre vec zásadné skutočnosti (napr. kedy predmetné nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu podľa osobitných predpisov, za akých okolností, kto bol ich vlastníkom v čase prechodu a vzniku zákonného vecného bremena, za akých okolností, kedy a akým titulom nehnuteľnosti nadobudol žalobca, resp. vlastník postupovanej pohľadávky a ďalšie), pričom treba bezvýhradne trvať na tom, že práve odvolací súd (pokiaľ tak neurobil už súd prvej inštancie) má povinnosť poskytnúť naozaj pádne a dostatočne presvedčivé argumenty na podporu svojho záveru o nárokovateľnosti uplatnenej náhrady za zákonné vecné bremeno žalobkyňou (či už v postavení vlastníka zaťaženého pozemku, resp. v postavení postupníka pohľadávky).

16. Dôvodná je i ďalšia námietka dovolateľa týkajúca sa porušenia zásady predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, v rámci ktorej žalovaný argumentuje tým, že v napadnutom rozhodnutí absentuje vysvetlenie, z ktorého by bolo dostatočne a zrozumiteľne zrejmé, prečo odvolací súd pri rozhodovaní nevzal do úvahy ním prezentovanú judikatúru najvyššieho súdu reprezentovanú predovšetkým rozhodnutím sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020, ktoré rozhodnutie odvolaciemu súdu i predložil.

17. Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ nie je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, nie je splnený základný predpoklad na to, aby všeobecný súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.

18. Princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená i to, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 CSP), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 275/2018 z 25. júna 2019.

19. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že žalovaný dňa 17.2.2021 elektronicky doručil odvolaciemu súdu na podporu podaného odvolania podanie zo dňa 17.2.2021, v ktorom odkazuje na aktuálne rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020, ktoré malo byť vydané v skutkovo a právne porovnateľnej veci, rozhodnutie súčasne urobil prílohou podania. K predmetnému podaniu dokonca zaujala písomné stanovisko dňa 26.2.2021 i samotná žalobkyňa, v ktorom sa venovala predloženému rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktoré rozhodnutie odvolací súd rozhodujúci o odvolaní dňa 7.7.2021, ponechal bez povšimnutia.

20. Za opísanej situácie a námietke žalovaného (bod 16.) dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 110/07, v ktorom uviedol: „Ústavný súd konštatuje, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoj rozsudok sp. zn. 8Co/553/02, 7Co/225/03 zo 16. marca 2004. Najväčším nedostatkom tohto rozsudku je úplná absencia reakcie na argumenty obsiahnuté v predloženom rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré podporovalo argumentáciu sťažovateľa, aj keď išlo dovedy o nepublikované rozhodnutie. Rovnako krajský súd nereagoval na predložené opačné rozhodnutia iných senátov samotného krajského súdu. (...) V preskúmanom prípade je problém

nedostatočného odôvodnenia previazaný s problémom jednotnosti rozhodovacej činnosti, pretože krajský súd sa hlavne nevysporiadal s tým, že v obdobnej veci bolo už rozhodnuté odlišne. Krajský súd by z hľadiska práva na spravodlivý proces mohol rozhodnúť odchyľne, ak by svoj právny názor presvedčivo odôvodnil v kontraste s odchylnými rozhodnutiami. Krajský súd tak neurobil, a tak nenaplnil požiadavky ústavného práva na spravodlivý proces.“ Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 252/05 uviedol: „Podľa názoru ústavného súdu nemožno dôvody napadnutého rozsudku najvyššieho súdu považovať za dostatočné. Je tomu tak preto, že na rozdiel od predchádzajúcej judikatúry, ktorá znemožnenie účasti na vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa nepovažovala za natoľko závažné porušenie práva na súdnu ochranu, že by odôvodňovalo zásah do princípu právnej istoty zrušením právoplatného rozsudku, napadnutý rozsudok už tak robí. ... Najvyšší súd nijako nevysvetlil, prečo v danom prípade (za situácie, keď odvolací súd postupoval v zmysle dovtedajšej judikatúry) možnosť podania odvolania všeobecných súdov, najmä najvyššieho súdu a v doktríne objavujú viaceré výklady a spôsoby používania právnej normy, ktoré sú rozhodujúce pre výrok vo veci, bolo v rozhodnutí o veci samej jednoznačne a presvedčivo vysvetlené, prečo všeobecný súd použil tie metódy výkladu, ktoré použil, aké argumenty ho viedli k tomu, že sa priklonil k vlastnému riešeniu, a nie k riešeniu, ktoré už existuje v judikatúre, prípadne v relevantných doktrínach, a aké dôvody ho viedli k tomu, že sa odklonil od existujúcej judikatúry z hľadiska predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.“ proti rozsudku okresného súdu nebola dostatočnou korekciou porušenia procesného práva žalovaného, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sa dokazovanie v deň vyhlásenia rozsudku už nevykonávalo a nedošlo ani k účastníckym prednesom.“ Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 14/07 uviedol: „So zreteľom na označené rozsudky najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v danom prípade došlo k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým i k porušeniu zásady právnej istoty. Najvyšší súd totiž v tomto prípade rozhodol odlišným spôsobom ako prv v prípade skutkovo i právne obdobných veciach bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré bola v danej veci sťažovateľkinmu právu poskytnutá odlišná ochrana, než v jej iných označených konaniach.“

21. Vychádzajúc z konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky potom nie je pochýb o tom, že úplná absencia reakcie odvolacieho súdu v napadnutom rozsudku na argumenty obsiahnuté v žalovaným predloženom rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré podporovalo jeho argumentáciu, naplnilo dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP.

22. Za opísanej situácie už v duchu konštantnej judikatúry dovolacieho súdu nevznikol dôvod zaoberať sa druhým z dovolaní uplatnených dovolacích dôvodov, teda nesprávnym právnym posúdením veci (na rozdiel od prípadu, v ktorom by tvrdenú zmatečnosť dovolací súd nezistil).

23. Odvolací súd sa bude v ďalšom konaní dôsledne zaoberať i otázkou aktívnej legítimácie žalobcu požadujúceho náhradu za užívanie nehnuteľností, ktoré sú v jeho výlučnom vlastníctve, ako i postupníka pohľadávok predstavujúcich danú náhradu za užívanie nehnuteľností, ktoré mali prejsť do vlastníctva štátu podľa osobitných predpisov a to nielen vo vzťahu k žalobcom vymedzenému obdobiu, počas ktorého mal vzniknúť nárok na ním požadované plnenie. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že vo veci je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 66/2009 Z. z., potom sa jasným a zrozumiteľným spôsobom v dôvodoch svojho nového rozhodnutia vysporiada s otázkou vlastníckeho, prípadne i možného nájomného vzťahu sporných nehnuteľností ako ku dňu účinnosti tejto právnej úpravy, tak tiež v období, za ktoré žalobca požaduje náhradu.

23.1. Dovolací súd zároveň pripomína, že ak dovolací súd (obdobne to platí i pre súd odvolací) zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje. (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016)

23.2. Opomenúť nemožno ani to, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimity každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd

takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní vyvarovať.

24. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP zrušil, tým už bez potreby rozhodovania o návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia a podľa § 450 CSP mu vec vrátil na ďalšie konanie.

25. Dovolací súd nad rámec dovolacieho prieskumu dáva do pozornosti, že problematika náhrady za zákonné vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. bola medzičasom predmetom viacerých rozhodnutí dovolacieho súdu napr. sp. zn. 2Cdo/194/2018 a 8Cdo/17/2019 - na ktoré sa dovolateľ odvolával už v odvolacom konaní, 5Cdo/175/2019 a 5Cdo/116/2021. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/2/2014 bolo zrušené nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 349/2015 zo dňa 19. januára 2016. Ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol uznesením sp. zn. III. ÚS 537/2021 zo dňa 30. septembra 2021. Urobil tak z dôvodu, že sťažovateľmi spochybňovaný výklad relevantnej právnej normy v konkrétnych okolnostiach veci (nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď v čase vydania rozhodnutia odvolacieho súdu nebolo známe žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu meritorne riešiacie otázku nároku na opakovanú primeranú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom podľa zák. č. 66/2009 Z. z.) sa môže stať predmetom ústavného prieskumu až vtedy, ak bude vec právoplatne skončená.

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

27. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.